

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/167/2022
Identifikačné číslo spisu:	0019201374
Dátum vydania rozhodnutia:	29.09.2022
Meno a priezvisko:	Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:0019201374.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Vieri Petríkovej a členiek senátu Mgr. Renáty Gavalcovej a JUDr. Márie Trubanovej, PhD., vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti: 1/ E. P., nar. XX.XX.XXXX a 2/ F. P., nar. XX.XX.XXXX, zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce sociálnych vecí a rodiny Nové Mesto nad Váhom, deti rodičov: matky F. P., bývajúcej v X., zastúpenej splnomocnencom AK VAVRINČÍK s. r. o., so sídlom Nové Mesto nad Váhom, Hurbanova 1, IČO: 52 619 818 a otca F. P., bývajúceho v F., zastúpeného JUDr. Milošom Kaščákom, advokátom, so sídlom Vranov nad Topľou, Kalinčiakova 10, o zmenu úpravy výkonu práv a povinností rodičov k maloletým deťom, vedenej na Okresnom súde Nové mesto nad Váhom pod sp. zn. 4P/28/2020, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 30. novembra 2021 sp. zn. 27CoP/66/2021, takto

rozhodol:

I. Dovolanie z a m i e t a .

II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové mesto nad Váhom (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ a „okresný súd“) rozsudkom zo 07. júla 2021, č. k. 4P/28/2020-262 výrokom VI. zmenil rozsudok Okresného súdu Michalovce z 28. septembra 2018 č. k. 15P/78/2018-63 v časti vyživovacej povinnosti a úpravy styku otca s maloletými deťmi tak, že podľa výroku I. s prihliadnutím na najlepší záujem maloletých detí je otec oprávnený stýkať sa s maloletým E. a maloletým F. výhradne písomnou formou, a to listami, e-mailami a sms-správami a podľa výrokov II. - III. sa otcovi s účinnosťou od 21.08.2020 zvyšuje výživné pre maloletého E. P. na sumu 150 eur mesačne a pre maloletého F. P. na sumu 135 eur mesačne, ktoré je otec povinný prispievať vždy do 20. dňa v mesiaci vopred k rukám matky. Nedoplatok na zročnom výživnom pre maloletého E. P. za obdobie od 21.08.2020 do 31.07.2021 vo výške 1.019,03 eur uložil otcovi zaplatiť v 12. mesačných splátkach po 84,92 eur a pre maloletého F. P., za obdobie od 21.08.2020 do 31.07.2021 vo výške 849,19 eur, v 12. mesačných splátkach po 70,77 eur zročných spolu s bežným výživným počnúc právoplatnosťou rozsudku pod hrozbou straty výhody splátok (výroky IV. a V.). Výrokom VII. súd prvej inštancie návrh otca na úpravu styku s maloletými deťmi z

08.04.2019 zamietol. Výrokom VIII. rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

1.1. Vychádzal zo skutkového zistenia, že manželstvo rodičov bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Michalovce z 28. septembra 2018 č. k. 15P/78/2018-63, ktorým bola schválená rodičovská dohoda, na základe ktorej boli obe deti zverené do osobnej starostlivosti matky a otec bol zaviazaný prispievať na výživu maloletého E. a maloletého F., na každého sumou 60 eur mesačne. Otec bol oprávnený stretávať sa s maloletými deťmi každý druhý týždeň v piatok od 15.00 hod. do 18.00 hod., a potom buď v sobotu od 9.30 hod. do 18.00 hod., alebo v nedeľu od 9.30 hod. do 18.00 hod. Vo vzťahu k rozhodnutiu o zvýšení vyživovacej povinnosti zistil, že v čase posledného rozhodovania súdu o výživnom bola matka zamestnaná s priemerným čistým mesačným príjmom vo výške cca 613 eur mesačne. Otec bol poberateľom výsluhového dôchodku vo výške 344,76 eur mesačne a mal príjem z dohody o vykonaní práce vo výške cca 42 eur mesačne. Maloletý E. v tom čase navštevoval X. ročník a maloletý F. X. ročník ZŠ v F.. Maloletý E. je od školského roka 2020/2021 študentom B. v Z.. Maloletý F. naposledy navštevoval 5. ročník 3. ZŠ v Z.. Matke sa z nového partnerského vzťahu narodilo tretie dieťa - maloletý P., nar. XX.XX.XXXX, s ktorým je matka na rodičovskej dovolenke, od 01.07.2020 je poberateľkou rodičovského príspevku vo výške 378,10 eur a prídavkov na 3 deti vo výške 76,50 eur. Aktuálny mesačný príjem matky tak činí 454,60 eur. Matka žije spolu so svojimi 3 deťmi a so svojím novým partnerom v obci X.. Bývajú v rodinnom dome patriacom jej partnerovi, ktorý je zaťažený hypotékou s mesačnou splátkou cca 250 eur. Na bývanie svojmu partnerovi matka prispieva len sumou cca 73 eur mesačne. Partner matky je zamestnaný s príjmom vo výške cca 2.000 eur. Otec detí je poberateľom výsluhového dôchodku vo výške 377,16 eur. Okrem toho je na dohodu zamestnaný ako vodič v taxislužbe patriacej jeho bratovi, kde podľa predložených výplatných lístkov priemerne zarobí cca 50 eur mesačne. Počas riadneho školského roka dochádzanie detí do školy stojí cez 20 eur mesačne, stravovanie v škole cca 20 eur mesačne. Maloletý E. má výrazne zvýšené výdavky s ortodontickou liečbou, kde očakávané doplatky pri rozpočítaní na 1 mesiac predstavujú sumu 42 eur.

1.2. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že výživné hradené otcom vo výške 60 eur na každé dieťa nemôže v žiadnom prípade dostatočne pokrývať odôvodnené potreby maloletého F. a E.. Súd prvej inštancie vysvetľoval, že mnohé otcom uvádzané tvrdenia týkajúce sa jeho finančnej situácie a majetkových pomerov sú účelové a nezakladajú sa na pravde. Pri určovaní výšky vyživovacej povinnosti preto vychádzal z príjmu, ktorý by otec s prihliadnutím na jeho schopnosti inak mohol dosiahnuť, resp. z príjmu, ktorého sa bez dôležitého dôvodu vzdal. Poukazoval na údaje zo stránky Štatistického úradu SR, podľa ktorej bola priemerná mesačná mzda v oblasti dopravy v SR za rok 2019 vo výške 1.030 eur, za rok 2020 vo výške 1.032 eur a za 1. štvrtrok 2021 vo výške 1.054 eur a na inzeráty na pracovných portáloch hľadajúce vodičov taxislužby, podľa ktorých sa ponúkaná mzda v rámci Slovenska pohybovala v rozpätí od 800 eur - 1.700 eur, pričom konkrétna ponuka v A. uvádzala mzdu vo výške 1.200 eur. Tým odôvodňoval, že pri určovaní výživného pre maloletého E. a F. vychádzal z predpokladu, že jednoznačne je v schopnostiach a možnostiach otca dosahovať príjem cca 1.000 eur mesačne v čistom. Zároveň neprihliadol k výdavkom otca vo výške cca 173 eur hradeným za 4-izbový byt v F., ktorý otec dlhodobo neobýva. Výtkol otcovi, že pokiaľ tvrdí, že nemá na výživné, mal uvedený byt prenajať, alebo predať. Rovnako nezohľadnil ani splátky pôžičky vo výške 20 eur mesačne, pretože otec súdu riadne nezrejnil, na čo konkrétne mala byť uvedená pôžička od brata vo výške 400 eur použitá, keďže deťom na rámec výživného otec za celý čas prispel len sumou 50 eur. Taktiež uviedol, že nie je žiaden dôvod spochybňovať výšku alebo opodstatnenosť výdavkov matky na stomatologické ošetrovanie E., alebo náklady na návštevu dentálnej hygieny u oboch detí. Rozhodol preto o zvýšení vyživovacej povinnosti otca k maloletému E. P. zo sumy 60 eur na sumu 150 eur a k maloletému F. P. zo sumy 60 eur mesačne na sumu 135 eur mesačne, a to s účinnosťou od 21.08.2020. Vo vzťahu k výroku I. a VII. uviedol, že nevhodné správanie otca, nátlak, ktorý na matku a maloletých skúša dlhodobo vyvíjať, dosahuje takú intenzitu, že bolo nutné maloletých v tomto smere ochrániť, a to formou obmedzenia styku otca s maloletými s poukazom na § 25 ods. 3 Zákona o rodine. Návrh otca na úpravu styku s maloletými z týchto dôvodov preto zamietol. Súd prvej inštancie citoval v rozsudku § 36 ods. 1, § 25 ods. 3, § 62 ods. 1-5 a § 75 ods. 1 Zákona o rodine.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj ako „odvolací súd“ a „krajský súd“) na odvolanie otca, rozsudkom z 30. novembra 2021 sp. zn. 27CoP/66/2021 rozsudok súdu prvej inštancie v rozsahu výrokov II. - VI. o

výživnom a VIII. o trovách konania potvrdil a rozsudok súdu prvej inštancie v rozsahu výroku VII. o zamietnutí návrhu otca na úpravu styku zrušil. O trovách odvolacieho konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Podľa názoru odvolacieho súdu, súd prvej inštancie zistil rozhodné skutočnosti správne a v potrebnom rozsahu, rovnako správne ich vyhodnotil a zvýšené výživné bolo určené vo výške, ktorá zodpovedá zákonným kritériám. Reagujúc na odvolacie námietky otca v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie starostlivo zisťoval aktuálne pomery detí, (mal. E. je v súčasnosti študentom X. ročníka B., mal. F. iakom X. ročníka základnej školy v Z. s bydliskom mimo mesta v X. a s tým spojená dochádzka), a dospel k správne záveru, že od skoršej úpravy rozsahu vyživovacej povinnosti otca došlo u maloletých detí k podstatnej zmene pomerov, a s tým spojenému nárastu ich životných nákladov na základné, kultúrne a sociálne potreby. Je zrejmé, že došlo k zvýšeniu výdavkov jednak z objektívneho dôvodu všeobecne známej skutočnosti zvýšenia životných nákladov - cien tovarov a služieb, a jednak zo subjektívnych dôvodov - fyzického, fyziologického, kultúrneho a psychického rastu detí.

2.2. Správne poukázal na to, že otec napriek tvrdenej neschopnosti získať príjem zo zdravotných dôvodov, ktorý stav by inak bol ospravedlniteľným dôvodom, je v skutočnosti schopný nájsť si pracovnú príležitosť, pretože preukázateľne pracuje ako vodič taxislužby. Odvolací súd súčasne súhlasí s argumentom matky, že otec je vyštudovaný vo viacerých pracovných odvetviach výhodných či už z hľadiska výšky príjmu, ale aj z hľadiska výberu voľných pracovných miest - je absolventom v odbore „Nástrojár“, „Oprávar strojov a zariadení“ a „Hostinský“ a zdravotný stav mu umožňuje vykonávanie práce aj v týchto odvetviach. K námietke otca ohľadom zistenia výšky potencionálneho príjmu, z ktorej súd prvej inštancie pri rozhodovaní vychádzal (1.000 eur), odvolací súd uvádza nesprávnosť úvahy otca, ktorý uvedenú sumu odvodzoval len od súdom konštatovanej predpokladanej výšky príjmov vodiča prepravy. Príjem otca totiž tvorí stály a preukázaný príjem v podobe výsluhového dôchodku vo výške 377,16 eur. Zostatok zhruba 623 eur do predpokladaného príjmu otca, z ktorého súd prvej inštancie pri rozhodovaní o zvýšenom výživnom vychádzal, predstavuje sumu, ktorú je otec vzhľadom na zistenia súdu prvej inštancie z oficiálnych štatistických údajov zo Štatistického úradu SR a z inzercie internetového pracovného portálu profesia.sk určite aj pri obmedzeniach plynúcich zo zdravotného stavu v ním zvolenom pracovnom obore dosiahnuť. Preto pokiaľ súd prvej inštancie pri určovaní vyživovacej povinnosti otca k maloletým vychádzal z potencionálneho príjmu otca 1.000 eur, postupoval správne.

2.3. Vo vzťahu k námietke nevykonania dôkazu správou zdravotnej poisťovne maloletého E. o možnostiach preplácania jeho čelústnoortopedickej liečby, odvolací súd poukazuje na správu čelústnej ortopedky mal. E., podľa ktorej uvedená liečba je len čiastočne uhrádzaná z verejného zdravotného poistenia, pričom predpokladané doplatky za celú dobu liečby predstavujú sumu okolo 1.000 eur. Súd prvej inštancie aktívne zisťoval výšku poskytnutých doplatkov zdravotnou poisťovňou maloletému E. a zistil, že poisťovňa vyplatila maloletému príspevok - dentálny benefit vo výške 25 eur. Vysporiadanie sa s touto otázkou súdom prvej inštancie v ods. 48. odôvodnenia rozsudku považuje odvolací súd za dostatočné bez potreby doplnenia dokazovania, ktoré by malo rozhodujúci vplyv na správnosť rozsudku.

2.4. Odvolávanie sa otca na riadne nezistené pomery matky nie je dôvodné. Je totiž zrejmé, že suma výživného 150 eur pre mal. E. a 135 eur pre mal. F. mesačne nepokryje všetky ich životné náklady, pričom matka časť ich nákladov uhrádza formou bezodplatného výkonu osobnej starostlivosti. Nedôvodný a nerelevantný je aj poukaz otca na vysporiadanie matky v dedičskom konaní po jej zosnulí matke, kde sa vzdala dedičského podielu v prospech svojho otca (starého otca detí), pretože k nemu došlo ešte v roku 2017, teda ešte v čase pred pôvodnou (týmto rozsudkom zmenenou) úpravou rodičovských práv a povinností. Rovnako nedôvodným bol aj návrh otca na vypočutie terajšieho partnera matky. Okolnosti týkajúce sa partnera matky významné pre rozhodnutie vo veci boli zistené z čestného prehlásenia partnera matky a z výsluchu matky (príjem 2.000 eur a výdavky na spoločné bývanie). Ostatné okolnosti týkajúce sa partnera matky požadované otcom nemajú žiaden relevantný význam pre rozhodnutie o vyživovacej povinnosti otca k maloletým deťom.

2.5. Výrok VII. rozsudku, ktorým súd prvej inštancie zamietol návrh otca (rovnako aj prípadný výrok o zastavení konania v tejto časti z dôvodu späťvzatia návrhu otcom) odvolací súd posúdil ako nadbytočný a teda nesprávny, a preto ho podľa § 389 ods. 1 písm. a/ CSP zrušil. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal otec (ďalej aj ako „dovolateľ“) podľa § 419 CSP dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP s návrhom, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu vo výrokoch II., VI. a VIII., podľa § 449 ods. 1 CSP zrušil a podľa § 450 CSP vec vrátil na ďalšie konanie. Dovolateľ uviedol, že dovolanie podáva z dôvodu, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

3.1. Namietal, že pri určovaní možností a schopností rodičov maloletých detí súd nesprávne posúdil zárobky oboch rodičov. Otec poukazoval na to, že matka maloletých detí žije s novým partnerom, z ktorého spolužitia sa narodilo tretie dieťa. Na základe uvedeného je na materskej dovolenke. Predtým zarábala 1.500 eur. Žije s priateľom v rodinnom dome, ktorého príjem predstavuje 2.000 eur. Otec nie je zodpovedný za to, že sa zmenili pomery na strane matky maloletých detí a to z dôvodu narodenia tretieho dieťaťa zo spolužitia s iným mužom. Otec vie tolerovať 6 mesačnú starostlivosť o novonarodené dieťa, ale nie 3 roky, nakoľko obaja rodičia sa majú rovnakým dielom podieľať na výchove a výžive maloletých detí. Takisto otec poukazoval na jeho potencionálny príjem 1.000 eur, ku ktorému súd dospel. Reálne príjem otca predstavuje sumu 377,16 eur (výsluhový dôchodok) a 50 eur ako príjem z taxislužby, a to za 1 hodinu denne. Súd nesprávne vyhodnotil skutkový stav ohľadne toho, že otec detí sa stará aj o svoju matku, ktorá je ležiaca a poskytuje jej dennú starostlivosť a tiež to, že zdravotný stav otca mu nedovoľuje vykonávať prácu taxislužby dlhšie ako 1 hodinu denne. Súd poukázal na priemerné mzdy v doprave a od toho odvodil príjem otca, čo je nesprávne. V rodinných veciach sa každá vec má posudzovať individuálne. Súd pochybil v tom, že nevykonával otcom navrhnutý dôkaz, a to zadováženie správy, aký príspevok bezplatne poskytuje poisťovňa v prípade stomatologických výkonov, či matka v mene detí tento príspevok žiadala vyplatiť a prečo nebol vyplatený. Krajský súd však bez toho, aby vykonával akékoľvek dokazovanie potvrdil rozsudok prvej inštancie.

4. K dovolaniu otca zaslala písomné vyjadrenie matka (replika), v ktorom uviedla, že s dovolaním otca nesúhlasí, pričom je názoru, že súd prvej inštancie vykonával rozsiahle dokazovanie na zistenie skutočného stavu veci a to najmä potrieb maloletých detí a príjmov a majetkových pomerov oboch rodičov a preto navrhuje dovolanie otca zamietnuť. Nesúhlasí s tvrdením otca o tolerovaní len 6 mesačnej starostlivosti o novonarodené dieťa, keď je toho názoru, že ide o právo matky rozhodnúť sa byť s dieťaťom na rodičovskej dovolenke 3 roky. Uviedla, že otec má dostatočný príjem a taktiež jeho majetkové pomery mu umožňujú, aby uhrádzal výživné, ktoré mu na maloleté deti stanovil súd. Taktiež poukázala na to, že v konaní bolo jednoznačne preukázané, že matka uhrádza náklady na stomatologické ošetrenie, ktoré neuhrádza zdravotná poisťovňa.

5. K replike matky zaslal písomné vyjadrenie otec (duplika), v ktorom uviedol, že súd prvej inštancie skúmal dôkladne len jeho pomery a u matky nezistil skutočný stav. Je toho názoru, že matka má dostatočný príjem na výchovu detí a to, že je matka na materskej dovolenke, nasvedčuje tomu, že nemá záujem pracovať. Uviedol, že matka v minulosti mala príjem z prekladov z jazyka nemeckého a je toho názoru, že preklady robí aj teraz, keď ako dôkaz predkladá inzerát z internetovej stránky. Poukázal tiež na skutočnosť, že matka cestuje na stomatologické vyšetrenie niekoľko kilometrov navyše a pritom môže využiť lekársku službu priamo v mieste bydliska.

6. Matka vo svojom písomnom vyjadrení k duplike otca uviedla, že zo zákona má nárok byť na rodičovskej dovolenke do troch rokov veku dieťaťa a toto právo jej nemôže byť žiadnym spôsobom upierané. Nemá kvalifikáciu na úradné preklady a tieto preklady nikdy nerobila a ani nedoučovala nemecký jazyk, a to ani v súčasnosti. Je toho názoru, že súd rovnakým spôsobom zisťoval majetkové pomery na strane matky ako u otca, a rovnako dôsledne posúdil výdavky na strane maloletých. Potvrdila, že v roku 2014 si podala inzerát na výučbu jazyka nemeckého, avšak na tento inzerát sa jej nikto neozval a aktuálne nikoho tento jazyk nedoučuje.

7. Podľa § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

8. Podľa § 2 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku na účely tohto zákona sa pojmy žaloba, strana a

spor vykladajú ako návrh na začatie konania, účastník konania (ďalej len „účastník“) a konanie podľa tohto zákona, ak z povahy veci nevyplýva inak.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podal v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

10. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 ods. 1 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

11. V zmysle § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu (porovnaj sp. zn. 1 Cdo 54/2018, 2 Cdo 33/2017, 3 Cdo 33/2017, 4 Cdo 54/2018, 5 Cdo 104/2017, 7 Cdo 29/2018, 8 Cdo 140/2017).

13. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

14. Dovolateľ porušenie práva na spravodlivý proces videl v tom, že odvolací súd nesprávne vyhodnotil vykonané dokazovanie.

15. V danom prípade dovolateľ tvrdí, že procesná vada podľa § 420 písm. f/ CSP spočíva v nesprávnom hodnotení dôkazov z dôvodu, že súd neprihliadol na skutočnosť, že otec nie je zodpovedný za to, že sa zmenili pomery na strane matky maloletých detí, a to z dôvodu narodenia tretieho dieťaťa zo spolužitia s iným mužom. Takisto otec poukazoval na jeho potencionálny príjem 1.000 eur, ku ktorému súd dospel nesprávne, keď reálny príjem otca predstavuje sumu 377,16 eur (výsluhový dôchodok) a 50 eur ako

príjem z taxislužby, a to za 1 hodinu denne. Rovnako súd nesprávne vyhodnotil skutkový stav ohľadne toho, že sa stará aj o svoju matku, ktorá je ležiaca a poskytuje jej dennú starostlivosť a tiež to, že zdravotný stav mu nedovoľuje vykonávať prácu taxislužby dlhšie ako 1 hodinu denne.

16. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza (rovnako ako právna úprava Občianskeho súdneho poriadku účinná do 30.06.2016) zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúcej z ústavného princípu nezávislosti súdov. Táto zásada, vychádzajúca z čl. 15 základných princípov Civilného sporového poriadku a normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (v podrobnostiach pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729).

17. Dovolací súd pripomína, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu vecí. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly má síce dovolací súd možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, avšak dovolací súd v hodnotení dôkazov súdmi nižších inštancií v tejto veci nezistil pochybenie, ktoré by bolo v extrémnom rozpore s obsahom spisu. Iba takéto pochybenie by totiž predstavovalo odňatie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

18. Pokiaľ námietka dovolateľa po obsahovej stránke smerovala tiež k samotným právnym záverom súdov oboch inštancií, na ktorých založili svoje rozhodnutia, dovolací súd uvádza, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia (R 24/2017); tento právny záver považuje za ústavnoprávne akceptovateľný i ústavný súd (I. ÚS 61/2019).

19. Dovolateľ ďalej namietal aj nedostatky v dokazovaní a to nevykonanie dôkazu - vyžiadanie správy, aký príspevok bezplatne poskytuje poisťovňa v prípade stomatologických výkonov, či matka v mene detí tento príspevok žiadala vyplatiť a prečo nebol vyplatený.

20. V súvislosti s nedostatočne zisteným skutočným stavom vecí namietaným dovolateľom dovolací súd pripomína, že dokazovanie je časťou civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03).

20.1. Súd nie je v civilnom mimosporovom konaní viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané je vecou súdu, a nie účastníkov konania. Pokiaľ súd v priebehu civilného konania (prípadne) nevykonával všetky

navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nejde o procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (viď R 125/1999). V takom prípade môžu byť síce nedostatočne zistené rozhodujúce skutkové okolnosti (čo v konečnom dôsledku môže viesť dokonca až k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), táto nesprávnosť ale v zmysle už dávnejšej judikatúry najvyššieho súdu nezakladá vadu zmätočnosti (k tomu viď R 37/1993 a rozhodnutia sp. zn. 3 Cdo 219/2013, 3 Cdo 888/2015, 4 Cdo 34/2011, 5 Cdo 149/2010, 6 Cdo 134/2010, 6 Cdo 60/2012, 7 Cdo 86/2012 a 7 Cdo 36/2011).

20.2. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani v zmysle novej právnej úpravy civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 01. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (viď rozhodnutia sp. zn. 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

21. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že súdy nižších inštancií v rámci zisťovania skutočného stavu veci (§ 35 CMP) postupovali v súlade so základnými princípmi civilného mimosporového konania, a to v súlade s vyšetrovacím princípom, princípom oficiality, ako aj v súlade so zachovaním princípu rovnosti účastníkov, najmä vo vzťahu k maloletému dieťaťu (čl. 4, čl. 5 a čl. 6 Základných princípov CMP).

21.1. Z odôvodnenia odvolacieho súdu, ktorý sa stotožnil so súdom prvej inštancie, vyplýva, že vo vzťahu k námietke nevykonania dôkazu správou zdravotnej poisťovne maloletého Lukáša o možnostiach preplácania jeho čelustnoortopedickej liečby odvolací súd vo svojom rozhodnutí v bode 15. odkázal na správu čelustnej ortopédie mal. Lukáša, podľa ktorej uvedená liečba je len čiastočne uhrádzaná z verejného zdravotného poistenia, pričom predpokladané doplatky za celú dobu liečby predstavujú sumu okolo 1.000 eur. Súd prvej inštancie aktívne zisťoval výšku poskytnutých doplatkov zdravotnou poisťovňou maloletému Lukášovi a zistil, že poisťovňa vyplatila maloletému príspevok - dentálny benefit vo výške 25 eur. Vysporiadanie sa s touto otázkou súdom prvej inštancie v bode 48. odôvodnenia rozsudku považoval odvolací súd za dostatočné bez potreby doplnenia dokazovania, ktoré by malo rozhodujúci vplyv na správnosť rozsudku.

21.2. V kontexte uvedeného je tak zrejmé, že z o strany odvolacieho súdu nedošlo k žiadnemu procesnému pochybeniu pri hodnotení zistenia skutočného stavu veci ohľadne zisťovania výdavkov na maloletého Lukáša, a to vzhľadom na vyjadrenie čelustnej ortopédie mal. Lukáša. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že zistený skutočný stav veci vyplynul z preukázaných relevantných skutkových okolností danej veci, ktoré boli náležite vyhodnotené v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov vyplývajúcou z § 191 CSP, jednotlivo a v ich vzájomnej súvislosti.

22. Z vyššie uvedeného vyplýva, že zo strany súdu nedošlo k nesprávnemu procesnému postupu, ktorý by znemožnil dovolateľovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie otca nie je dôvodné, a preto ho zamietol podľa § 448 CSP.

23. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP a § 52 CMP rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.